

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

Тошкент давлат иқтисодиёт
университети ректори
Т. Тешабаев

_____ 2025 й.

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

Олий таълим фан ва
инновациялар вазирлиги
хузуридаги ОАК раиси
А.Т. Юсупов

« _____ » _____ 2025 й.

“ИНГЛИЗ ТИЛИ”

бўйича (PhD) иқтисодиёт ихтисосликлари бўйича малакавий имтиҳон

ДАСТУРИ

ТОШКЕНТ – 2025

К И Р И Ш

Таянч докторантура (PhD) учун “Инглиз тили” фани бўйича мазкур дастур Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 22 майдаги 304-сонли қарорига мувофиқ тасдиқланган намунавий дастури асосида тайёрланди. Ушбу дастур “Таълим тўғрисида”ги Қонун ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йилдаги 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сонли қарори, 2021 йил 19 майдаги “Ўзбекистон Республикасида хорижий тилларни ўрганишни оммалаштириш фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-5117-сонли қарори асосида тузилган.

Республикамызда таълим, фан ва илмий тадқиқотларга ҳукумат даражасида катта эътибор қаратиб келинмоқда. Мамлакатимиз Президенти Ш.М.Мирзиёев “Мамлакатимиз учун илм-фан соҳасидаги устувор йўналишларни аниқ белгилаб олишимиз керак. Ҳеч бир давлат илм-фаннинг барча соҳаларини бир йўла тараққий эттира олмайди. Шунинг учун биз ҳам ҳар йили илм-фаннинг бир нечта устувор йўналишини ривожлантириш тарафдоримиз”¹, деб таъкидлаган.

Ўзбекистоннинг очиклик сиёсати, дунё бозорига фаол кириб бораётгани, барча соҳаларда халқаро ҳамкорлик кенгаяётгани хорижий тилларни билишга эҳтиёжни оширмоқда.

Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида ўзгариб турувчи рақобат муҳити ва бозор шароитларини илғаб олиш, уларнинг моҳияти ҳамда қонуниятларини чуқур таҳлил қилишда чет эл тажрибасидан фойдаланиш, илғор илмий инновасион тажрибалардан фойдаланишда инглиз тилини мукаммал билиш муҳим аҳамият касб этади. Чет тилларини ўқитишнинг сифатини янада такомиллаштириш, узлуксиз таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларига ўқитиш сифатини таъминлаш, чет тилларида эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш, ушбу йўналишдаги ўқув дастурларининг узвийлиги ва узлуксизлигини таъминлаш ҳозирги пайтда давр талабига айланиб бормоқда.

Ушбу дастур олий таълимдан кейинги таълимда илмий педагогик кадрларни тайёрлаш жараёнининг таркибий қисми бўлиб, замонавий мутахассисларни касбий фаолияти ва кундалик ҳаётида инглиз тилидан фойдаланиш учун уни ўзлаштиришга қаратилган. Олий таълимдан кейинги таълимда бўлган босқичларда орттирилган билимларга таянган ҳолда олий таълим муассасасида инглиз тилини янада чуқурроқ эгаллаш ва танланган касбига йўналтирилган ҳолатда ўзлаштиришни кўзда тутди.

Мазкур фан таянч докторант (PhD), мустақил изланувчилар (PhD) учун инглиз тилини керакли даражада ўрганиши ёрдамида ихтисослик фанларининг хорижий

¹ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси.

//<http://uza.uz/oz/politiss/zbekiston-respublikasi-prezidenti-shavkat-mirziyevning-olii-25-01-2020>.

манбалардан тўғридан тўғри фойдаланиш, келгусидаги касбий фаолиятида жаҳондаги илғор техника ва технологиялар, илмий ютуқлар ва соҳа янгиликларидан бевосита хабардор бўлишига имкон яратади.

I. БЎЛИМ

1.1. Хорижий тилларда малака имтиҳонини топшириш учун умумий қоидалар

Ўзбекистон Республикасида узлуксиз таълим тизимида хорижий тилларни ўрганиш давлат таълим стандартлари асосида амалга оширилади. Амалдаги давлат таълим стандарти (ДТС)га кўра, мамлакатимизда хорижий тилларни ўқитишнинг мақсади - тингловчиларнинг турли тилларда, кундалик, илмий ва касбий соҳаларда фаолият юритиши учун хорижий тиллардаги коммуникатив кўникмаларини шакллантиришдир.

Чет тилида мулоқот қобилияти қуйидагиларни ўз ичига олади:

Лингвистик компетенция ўрганилаётган тил соҳиблари билан мулоқот қилиш учун тил материаллари (фонетика, лексика, грамматика)ни етарли даражада билиш ва нутқ фаолияти турлари (тинглаб-тушуниш, гапириш, ўқиш ва ёзув)да қўллай билишни назарда тутди.

Ижтимоий-лингвистик компетенция сўзловчининг бирон бир нутқий вазият, коммуникатив мақсад ва хоҳиш-истагидан келиб чиққан ҳолда керакли лингвистик шакл, ифода усулини танлаш кўникма ва малакаларни ўз ичига олади.

Ижтимоий компетенция - ижтимоий-лингвистик ва сosisо-маданий компетенцияларни ўз ичига олади. У ҳозирги кўп маданиятли дунёда таълим олувчиларда чет тилини ўрганиш муҳимлиги тушунчаси, чет тилида мулоқот қилиш, ўз устида мустақил ишлаш ва ижтимоий мослашув воситаси сифатида фойдаланиш эҳтиёжини шакллантириш ва ривожлантириш, фуқаролик, ватанпарварлик фазилатларини тарбиялашда, чет тили орқали маданиятлараро мулоқотни амалга ошириш истаги ва хоҳишида намоён бўлади.

Прагматик компетенция алоқа билан боғлиқ вазиятни ривожлантиришга ва мулоқот самарадорлигини оширишга ёрдам берадиган стратегияни, масалан, мураккаб мулоқот шароитида тин олиш, тушунтириш, тўлдиролиш кўникмаларини назарда тутди. Прагматик компетенция оғзаки ва ёзма мулоқотда мувофиқ лингвистик воситаларни қўллаш орқали фикрларни мунтазам равишда боғлаш қобилиятини ривожлантириш, шунингдек, оғзаки ёки ёзма нутқда лингвистик сигналларни тушуниш ва талқин қилиш қобилиятини ривожлантирувчи дискурсив қобилиятни ўз ичига олади.

II. БЎЛИМ

1. Хорижий тилларда малака имтиҳонига қўйиладиган талаблар

Хорижий тил кўникма ва малакаларнинг дескрипторларига талаблар нутқнинг тўртта кўникмаси тинглаб тушуниш, ўқиш, гапириш ва ёзишни камраб олган Европа Кенгашининг “Чет тилини эгаллаш умумевропа компетенциялари: ўрганиш, ўқитиш ва баҳолаш” тўғрисидаги умумеътироф этилган халқаро меъёрлари (СЕФР – Common European Framework of

Референсе) га асосланиб олинган. Малака имтиҳонини топираётган талабгорнинг хорижий тилдан билими чет тилларни билишнинг умумевропа стандартига биноан Б1 даражада бўлиши лозим.

2. Тил компетенцияси талаблари

2.1. Нутқ компетенцияси

2.1.1. Тинглаб тушуниш

Оммабоп таниш мавзулардаги аниқ норматив нутқнинг асосий маъноларини тушуна олиш.

Касб-хунарга оид мавзулардаги аниқ норматив нутқнинг асосий маъноларини тушуна олиш.

Шахсий қизиқиш ёки касбга оид кундалик воқеалар ва дастурлар ҳақидаги телерадио янгиликлар секин, бироқ равон гапирилганда уларнинг асосий мазмуни ва ғоясини тушуна олиш.

Батафсил ёзишга йўриқномалар ёки кўрсатмаларни тушуна олиш ва уларга амал қила олиш.

Таниш мавзудаги муҳокамага кириша олиш.

2.1.2. Гапириш Диалог

Банк, харид, саёҳат ва бошқа умумий кундалик ёки меҳнат фаолиятига оид вазиятлардаги юмушларни самарали уддалай олиш.

Таниш, шахсий қизиқишларга оид ёки кундалик мавзуларда тайёргарликсиз суҳбатга кириша олиш.

Саёҳат мобайнида ёки касбий соҳада вужудга келиши мумкин бўлган аксарият вазиятларда мулоқот қила олиш.

Ҳам оммабоп, ҳам касб-хунарга оид масалалар бўйича маълумот олиш ва бера олиш ҳамда фикр алмаша олиш.

Кенг миқёсдаги ҳис-туйғулар ва ҳиссиётлар, масалан ғамгинлик, бахтиёрлик, дилхиралик, мамнуният, ҳайратланишни ифода қила олиш ва уларга жавоб қайтара олиш.

Мавзу бўйича суҳбат ёки муҳокамада катнаша олиш.
Йўриқномалар ёки кўрсатмаларни тушуниб, уларга амал қила олиш.

Расмий суҳбатда, масалан ишга жойлашиш ёки степендия олиш учун бўладиган суҳбатда олдиндан кутса бўладиган саволларга жавоб бера олиш.

Юзма-юз мулоқотда ёки телефон орқали учрашув ёки тадбир вақти ва жойини режалаштира олиш.

Касб-хунарга оид мавзудаги саволлар бера олиш ва уларга жавоб қайтара олиш.

Монолог

Ихтисосликка оид ёки бошқа таниш мавзуларда қисқа, мантикий фикрлар билан боғланган тақдимот қила олиш.

Таниш вазиятлар ва мавзуларни содда тасвирлаб, улар ҳақида бевосита

ахборот бера олиш.

2.1.3. Ўқиш

Ихтисослик соҳаларида фактларга асосланган мураккаб бўлмаган матнларни тўлиқ тушуна олиш.

Кундалик ва асосий касб-хунарга оид ҳужжатлардаги, масалан, хабарлар, қисқа расмий ҳужжатлардаги тегишли маълумотларни топа олиш ва тушуна олиш.

Газета ва интернет матнлари ва бошқа манбалардаги тегишли фикрларни тушуна олиш.

Асбоб-ускуналар ва қурилмаларни ишлатиш ва эксплуатация қилиш бўйича ёзма йўриқномаларни тушуниб, уларга амал қила олиш.

Оммавий матнларни муҳокама қилишни назарда тутган ҳолда асосий фикрларини тушуна олиш.

2.1.4. Ёзиш

Шахсий ва касбий контекстларда қайдлар ва хабарлар ёзиб, уларнинг шошилинчлиги, муҳимлиги ёки зарурлигини ифодалай олиш.

Стандарт форматга асосланган қисқа касбга оид ҳисоботлар ёза олиш. Мехнат амалиёти тажрибасига оид оддий ҳисоботларни ёза олиш.

Иш жойи билан боғлиқ масалалар ва вужудга келадиган вазиятлар бўйича оддий ҳисоботлар ёза олиш.

Резюме ва тавсия хатларини ёза олиш.

2.1.5. Таржима

Мутахассислик бўйича она тилидан чет тилига ва хорижий тилдан она тилига оғзаки ва ёзма таржима қилиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Махсус терминологик атамалар луғати ва маълумотлардан тўғри фойдаланиш.

Чет тилида лексик, грамматик ходисаларнинг она тилидаги муқобилларни топа олиш.

Бир хил маънони турли хил тил воситалар ёрдамида ифодалаш.

2.2. Тил компетенцияси

2.2.1. Фонетик компетенция

Тақдимотлар ва муҳокамаларда таъкидлаш мақсадида урғу ва интонациядан тўғри фойдалана олиш.

2.2.2. Лексик компетенция

Контекстда профессионал сўз ва терминлардан фойдаланиш, касб-хунарга оид луғат бойлигидан фаол фойдалана олиш.

Ўз соҳаларида кенг тарқалган халқаро ва турдош сўзларни таниб олиш ва ишлата олиш.

Ўз ихтисослиги доираси ва ундан ташкарида сўз тузилиши элементлари (кўшма сўзлар, префикслар, суффикслар, сўз ўзаги)ни танийди ва тушуна олиш.

2.2.3. Грамматик компетенция

Коммуникатив мақсадларда зарур бўладиган чет тили грамматикасининг барча асосий элементларини таний олиш ва улардан тўғри фойдалана олиш. Маърузани ихтисослаштирилган ҳолда тушуниш учун уни уйғунлик ва алоқадорлик жиҳатидан таҳлил қилиш.

ИИИ БЎЛИМ

Имтиҳон мазмуни ва тартиби

Малака имтиҳони уч қисмдан иборат ва 100 баллик тизимда 80 дақиқа давомида амалга оширилади. Изланувчи саволлар тўплами мавжуд билетни танлайди ва тайёргарлик кўради. Имтиҳон шакллари:

1. Тест синовлари.
2. Ёзма имтиҳон.
3. Оғзаки имтиҳон

3.1. Тест синовлари (максимал балл 30 га тенг, ажратилган вақт 30 дақиқа).

Тест синовлари талабгорларнинг лексик ва грамматик билимини баҳолашга йўналтирилади. Ҳар бир тестда 4 та муқобил вариантлар бериледи.

Синов 15 та тестдан иборат. Ҳар бир тўғри бажарилган тест 2,0 балл билан баҳоланади.

3.2. Ёзма имтиҳон (максимал балл 30 га тенг, ажратилган вақт 40 дақиқа).

Ёзма имтиҳонга тест синовларидан камида 55% тўғри ишлаган изланувчилар киритилади (камида 16 балл). Ёзма имтиҳон берилган мавзу юзасидан 250 та сўздан кам бўлмаган таҳлилий баён ёзиш билан амалга оширилади;

3.2. Оғзаки имтиҳон (максимал балл 40 га тенг, ажратилган вақт 10 дақиқа). Оғзаки имтиҳон учта шаклда бўлиши мумкин:

- 1) Сопус, Веб оф Ссиенсе илмий техник маълумотлар базасидан олинган илмий матнни ўқиш, она тилига таржима қилиб гапириб бериш;
- 2) газета ёки оммақоб журнал мақоласини ўқиб чиқиш ва гапириб бериш;
- 3) талабгорнинг докторлик диссертацияси асосий мазмунини инглиз тилида баён қилиш.

Асосий адабиётлар

1. Business English course for future Economics
(E-version is available in the information resource center). Sh. U. Raximova.
2024.
2. The Foreign language (Educational Tourism). Shakirova D.T.
(E-version is available in the information resource center).

Қўшимча адабиётлар

1. The Business 2.0 (B1 pre-intermediate). Students' book
Antoinette Meehan, John Allison, Frances Watkins, and Paul Emmerson with
Mike Sayer. 2017 (E-version is available in the information resource center).
2. The Business 2.0 (B1 pre-intermediate). Teachers' book
Antoinette Meehan, John Allison, Frances Watkins, and Paul Emmerson with
Mike Sayer. 2017 (E-version is available in the information resource center).
3. Textbook. "reading comprehension in Economics".Mulladjanova N.A.
(E-version is available in the information resource center).
4. Business Vocabulary in Use- Bill Mascull, Cambridge University Press.
2010.
(E-version is available in the information resource center).
5. "Economic Issues". Azimova.N., Rakhimova Sh.
(E-version is available in the information resource center).
6. Textbook "Foreign Language" (Essential English for the students of
Economics), Hadjikulova Sh.N. (E-version is available in the information resource
center).

Internet saytlari

- 1.<http://www.teachingenglish.org.uk>
- 2.<http://www.onestopenglish.com>
- 3.<http://www.macmillanenglish.com/business>
- 4.<http://www.pearsonelt.com>
- 5.<http://www.macmillan.com>
- 6.<http://www.businessenglishonline.net>
- 7.<http://www.Grammarly.com/Grammar> -English Grammar
8. <http://moniquelowesib.weebly.com>.
9. <https://breakingnewsenglish.com>
10. <https://www.liveworksheets.com>
11. <https://www.educationworld.com>
12. <https://breakingnewsenglish.com>